

Mária, obraz a Matka Cirkvi
Matka Cirkvi, oroduj za nás!

Druhý vatikánsky koncil z výraznej iniciatívy pápeža Pavla VI. prehlásil Pannu Máriu za Matku Cirkvi. Keďže sa tajomstvo Cirkvi ukazuje práve v rámci veľkonočného tajomstva, preto je namieste v mesiaci apríli kontemplovať toto tajomstvo. Naše prežívanie mimoriadneho mariánskeho roka sa teda sústreďí na Pannu Máriu ako predobraz a Matku Cirkvi. Výsledkom tohto uvažovania bude niekoľko zmienok o spoločných vlastnostiach Panny Márie a Cirkvi. Za tým bude nasledovať niekoľko praktických povzbudení.

Niekoľko pohľadov na Cirkev

Druhá synoda na Spiši prináša hneď v prvej téme súhrn náuky o Cirkvi (porov. 2DS 1, 2-15). Už v Starom zákone možno nájsť určité predobrazy Cirkvi, ktorá sa v Ježišovom účinkovaní a pri zoslaní Ducha Svätého postupne stala skutočnosťou. V Ježišovom vtelení je možné nájsť nadprirodzený základ Cirkvi, v ustanovení Eucharistie vidíme anticipáciu vzniku Cirkvi, pri otvorení Ježišovho boku na kríži sa rodí Cirkev a na Turíce sa Cirkev zjavuje. Taktiež na Turíce Duch Svätý vystrojil Cirkev hierarchickými a charizmatickými darmi.

Cirkev je teda božsko-ludská ustanovizeň. Nie je len akýmsi druhoradým produktom ohlasovania a ustanovenia Božieho kráľovstva na zemi, ale je priamo Bohom chcenou ustanovizňou, cez ktorú sa prostredníctvom služby pápeža, biskupov a kňazov má udeľovať veriacim účasť na Božom živote a v konečnom dôsledku spása. Takto sa Cirkev stará o všetkých: vytvára živé spoločenstvo so zosnulými, za ktorých sa modlí a taktiež s oslávenými, ktorých si uctieva a vzýva ich. Cirkev je otvorená všetkým ľuďom všetkých čias a má všetky prostriedky spásy. Poslanie Cirkvi bude trvať až do konca sveta.

Niekoľko pohľadov na mariánsku úctu

Mariánska úcta je významným faktorom duchovného života veriacich. Už v starozákonných textoch o prvotnom hriechu sa spomína víťazstvo ženy nad rajským hadom (Gn 3,15); prorok Izaiáš predpovedá pannu, ktorá počne a porodí syna a ten sa bude nazývať Emanuel – *s nami Boh* (Iz 7,14); múdroslovné texty sa v špeciálnej alegorickej lektúre vzťahujú na Pannu Máriu (porov. LG 55). Hlavnými a vlastnými zdrojmi mariánskej úcty sú však evanjeliá a Skutky apoštolov. Tieto knihy Nového zákona hovoria priamo o Panne Márii a jej účasti na vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Od momentu zvestovania Pána až po posledné zmienky Písma o Panne Márii sa dá postupne vnímať ako Panna Mária, Rodička Božia, vierou a poslušnosťou slobodne spolupracovala na ľudskej spáse. Svätý Irenej hovorí, že „poslušnosťou sa stala príčinou spásy pre seba i pre celé ľudstvo“ (*Adv. haer. III, 22, 4*; porov. LG 56).

Jedna z najviac inšpirujúcich zmienok Písma pre pestovanie mariánskej spirituality je údaj v Lukášovom evanjeliu, kde sa hovorí, že Panna Mária „zachovávala všetky slová vo svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2,19.51). Obdivuhodná je Máriina diskretnosť a pozornosť na svadbe v Káne, kde ako prvá zbadala, že mladomanželom sa mína víno. Ihneď na to upozornila svojho Syna a posluhujúcim poradila: „Urobte všetko, čo vám povie“ (Jn 2,5). Bohatým prameňom mariánskej úcty je aj uvažovanie o Máriiných bolestiach a o jej materinskej spoluúčasti na Ježišovom utrpení, pričom prijala Ježišových učeníkov za svoje

deti, keď jej Ježiš z kríža zveril do starostlivosti Jána a s ním aj ostatných učeníkov: „Žena, hľa tvoj syn!“ (Jn 19,26).

Napokon po Ježišovom zmŕtvychvstaní a nanebovstúpení sa Mária pridrižiava prvej komunity apoštolov a ostatných učeníkov, vyprosuje dar Ducha Svätého na túto komunitu a svoj život odovzdáva celkom Bohu, ktorý ju s telom aj dušou oslávil, keď ju vzal do neba a ustanovil za Kráľovnú vesmíru (porov. LG 59).

Panna Mária je Matkou a predobrazom Cirkvi

Ak medzi sebou porovnáme obidve predchádzajúce témy – Pannu Máriu a Cirkev – našej pozornosti nemôžu uniknúť ich výrazné podobnosti. Panna Mária aj Cirkev majú svoje predpovede a predobrazy už v starozákonných textoch. Možno povedať, že aj Bohorodička aj Cirkev sú dielom Božej prozreteľnosti.

Ďalšiu podobnosť možno vybadať v božsko-ľudskej báze objavenia sa aj Panny Márie, aj Cirkvi. O Panne Márii veríme, že Boh si ju pripravil na základe predchádzajúcich zásluh Ježiša Krista a uchránil ju od dedičného a každého osobného hriechu. Ona s týmito mimoriadnymi Božími milosťami spolupracovala jedinečným spôsobom. Podobne Cirkev je božsko-ľudská ustanovizeň, ktorú pekelné brány nepremôžu.

Už cirkevní otcovia, konkrétne sv. Ambróz (*Expos. Lc II, 7*: PL 15, 1555; LG 63), nazýva tak Pannu Máriu ako aj Cirkev Pannou a Matkou. Mária svojou vierou a poslušnosťou panenským spôsobom počala Božieho Syna z Ducha Svätého bez spojenia s mužom. Porodila „prvorodeného medzi mnohými bratmi“ (Rim 8,29), teda medzi veriacimi, „na ktorých zrodení a výchove Mária spolupracuje s materinskou láskou“ (LG 63). Podobne aj Cirkev verne prijíma Božie slovo, uvažuje nad ním, ohlasuje ho a sviatosťami rodí pre večný život svoje deti, ktorým vysluhuje Božiu milosť. Cirkev sa takto stáva matkou. Je však aj panenskou, pretože zachováva vernosť svojmu Ženíchovi a „panensky stráži neporušenú vieru, pevnú nádej a úprimnú lásku“ (Sv. Ambróz, *Expos. Lc. II, 7 a X. 24-25*: PL 15, 1555 a 1810; LG 64).

Na základe týchto a ďalších podobností možno uzavrieť, že Panna Mária je predobrazom, vzorom a Matkou Cirkvi. Titulom „Mária Matka Cirkvi“ ozdobil oficiálnym spôsobom Pannu Máriu pápež Pavol VI. dňa 21. novembra 1964 v závere 3. sesie Druhého vatikánskeho koncilu. Tento titul má svoj základ v štyroch momentoch dejín spásy: 1. vo vtelení Slova, ktoré je znakom začiatku Cirkvi; 2. vo chvíli Ježišovho utrpenia, keď z kríža odovzdal učeníkov svojej Matke; 3. vo chvíli zoslania Ducha Svätého, keď bola Panna Mária zjednotená s modliacou sa Cirkvou; 4. v tajomstve nanebovzatia, odkiaľ Mária sprevádza Cirkev do nebeskej vlasti.

Máriino duchovné materstvo Cirkvi

Vo chvíli dramatických kalvárskech udalostí dostala rodiaca sa Cirkev v Márii veľký dar Matky. Čo pre nás znamená pravda, že Mária je Matka Cirkvi a tým je i naša Matka? Jej pôsobenie v kruhu apoštolov v čase prvej Cirkvi neskončilo jej nanebovzatím. Mária po odchode z tohto sveta neprestala plniť svoje poslanie Matky. Sprevádza putujúcu Cirkev a sprevádza každého putujúceho člena Kristovej cirkvi. Ona sa podieľa na zrode Božieho života v ľudských srdciach, ktorý sa potom udržiava, posilňuje a rozvíja v spoločenstve Cirkvi.

Ako sa to deje? Na pochopenie nám môže poslúžiť skúsenosť s ľuďmi, ktorí nám nejakým spôsobom pomohli v živote našej viery: slovom, príkladom, láskavou prítomnosťou, modlitbou za nás o dar viery. Ak sa takíto ľudia vyskytli v našom živote, právom ich nazývame našimi otcami či matkami vo viere.

S duchovným materstvom Panny Márie je to podobné, avšak jej pôsobenie je oveľa účinnejšie, veď jej srdce je čisté a plné Božej milosti. Ona za nás neustále prosí, oroduje a vyprosuje milosť pre Cirkev i pre celý svet. Niektorí z nás môžu dosvedčiť láskavú a účinnú prítomnosť Márie v životných okolnostiach. Iného môžu prenikať jej slová, či už tie v evanjeliu, alebo známe z jej zjavení alebo zachytené v hĺbke srdca.

Matky vodí svoje deti za ruku a ukazujú im tento svet, hovoria o Bohu a o všetkom. Mária nám svojím deťom chce ukázať a viesť k tomu, čo je najdôležitejšie. Vede nás k svojmu Synovi a ukazuje cestu, ktorá k nemu vedie cez Cirkev a jej sviatosti. Zároveň odporúča aj nám, čo odporúčala obsluhujúcim v Káne: „Urobte všetko, čo vám povie“ (Jn 2,5). Mária od nás očakáva vieru, ktorá sa prejaví vo vernosti Kristovi a jeho Cirkvi. Počas pozemského života nekládla žiadne prekážky Božiemu dielu a Božiemu pôsobeniu. Neprotirečila vo chvíli Zvestovania, keď sa začal črtáť prvý znak vzniku Cirkvi. Neaprotivovala vo chvíli utrpenia, keď sa stala Matkou Cirkvi. Na Turíce prispela k jednote modliacej sa Cirkvi a nanebovzatie bolo začiatkom jej duchovného materstva putujúcej Cirkvi.

Naša účasť na živote Cirkvi

Mária pozýva každého z nás, aby sme sa podobným spôsobom zapojili do života Cirkvi a vernosťou Božej vôli, Božím a cirkevným prikázaniám prispievali k jej jednote a rozvoju. Započúvaní do Máriiných slov a zahľadní na jej príkladný život podľa Božej vôle prebuďme v sebe ochotu a nasledujme jej čnosti:

- načúvajte Božiemu slovu podobne ako Mária pri zvestovaní.
- buďme k dispozícii svojim blíznym podobne ako Mária, keď putovala k Alžbete.
- buďme pozorní na potreby blíznym podobne ako Mária na svadbe v Káne.
- buďme nablízku našim blíznym, keď ide o ich duchovné dobro podobne ako Mária vo Večeradle v čase Turíc.

Spracovali:

***Mons. Anton Tyrol
Viktor Pardel'***